

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ЛЬОТНИЙ КОЛЕДЖ**

Циклова комісія економіки та управління

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

з навчальної дисципліни «Облік на підприємствах малого бізнесу»
обов'язкових компонент
освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Облік і аудит

за темою № 9 - Особливості податкового обліку на підприємствах малого бізнесу

Харків 2022

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2022 № 8

СХВАЛЕНО

Методичною радою
Кременчуцького льотного
коледжу
Протокол від 22.08.2022 № 1

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 29.08.2022 № 8

Розглянуто на засіданні циклової комісії економіки та управління
(протокол від 15.08.2022 № 1)

Розробники:

1. Викладач циклової комісії економіки та управління, спеціаліст вищої категорії, викладач – методист Водолазська Н.В.

Рецензенти:

1. Зав. кафедри міжнародних економічних відносин та адміністрування Кременчуцького інституту ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля», к.е.н., доцент Єфременко А.Г.
2. Кандидат економічних наук, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, викладач циклової комісії економіки та управління КЛК ХНУВС Харченко М.В.

План лекції

1. Умови застосування спрощеної системи оподаткування суб'єктів малого бізнесу
2. Бухгалтерський облік єдиного податку та порядок відображення його в регістрах
3. Порядок складання та подання податкової звітності

Рекомендована література:

Основна

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV
2. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємства : Закон України від 22.03.2012 р. № 4618-VI
3. Методичні рекомендації із застосування регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами : Наказ Міністерства фінансів України від 15.06.2011 р. № 720
4. Методичні рекомендації про застосування регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами : Наказ Міністерства фінансів України від 25.06.2003 р. №422
5. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій суб'єктів малого підприємництва : Наказ Міністерства фінансів України від 19.04.2001 р. №186
6. Верига Ю.А. Облік і звітність суб'єктів малого підприємництва. Навчальний посібник. – К. : ЦНЛ, 2014. – 264 с.
7. Гура Н.О., Мельник Т.Г. Облік на підприємствах малого бізнесу. Підручник. – К. : ЦНЛ, 2018. – 288 с.
8. Дробязко С.І., Козир Т.М., Холод С.Б. Облік та оподаткування підприємств малого бізнесу. Навчальний посібник. – К. : ЦНЛ, 2012. – 416 с.
9. Ольшанська М.В., Сажинець С.Й, Хом'як Р.Л. Облік і звітність суб'єктів малого підприємництва. Навчальний посібник. – К.: Магнолія 2006, 2017. – 254 с.
10. Кудлаєва Н.В. Облік на підприємствах малого бізнесу. Навчальний посібник. – Ч.: БДФЕУ, – 2015. – 156 с.
11. [Мединська Т.В.](#), [Чабанюк О.М.](#) Спеціальні податкові режими. Загальні положення, облік і звітність. Навчально-практичний посібник. – К.: Алерта, 2017. – 240 с.
12. Сук Л. К., Сук П. Л., Данілочкіна О. В. Облік і звітність суб'єктів малого бізнесу. Навчальний посібник. – К.: «Каравела», 2017. – 372 с.

Додаткова

13. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV(зі змінами та

- доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
14. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV(зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
 15. Податковий кодекс України від 02.12.2010р. №2755-VI (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
 16. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку
 17. Милявська Е.П., Жабін О.І. Облік на підприємствах малого бізнесу. Навчальний посібник. – К. : ЦНЛ, 2008. – 162 с.
 18. Свідерський Є.І., Свідерський Д.Є. Облік діяльності суб'єктів малого підприємництва. Навчальний посібник. – К. : КНЕУ, 2008. – 472 с.
 19. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999р. №291 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
 20. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 08.07.2010 р. №2464-VI (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>

Інформаційні ресурси в Інтернеті

21. Офіційний портал Верховної Ради України: Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>
22. Офіційний сайт «Вісник податкової служби України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua>.
23. Офіційний сайт журналу «Все про бухгалтерський облік» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vobu.ua>
24. Офіційний сайт журналу «Дебет-Кредит» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dtki.com.ua>
25. Офіційний сайт журналу «Податки і бухгалтерський облік» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://i.factor.ua>

Текст лекції

1. Умови застосування спрощеної системи оподаткування суб'єктів малого бізнесу

Згідно Розділу XIV. «Спеціальні податкові режими» Главою 1. «Спрощена система оподаткування, обліку та звітності» встановлюються правові засади застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності, а також справляння єдиного податку.

Спрощена система оподаткування, обліку та звітності - особливий механізм справляння податків і зборів, що встановлює заміну сплати окремих податків і зборів, на сплату єдиного податку.

Юридична чи фізична особа - підприємець може самостійно обрати спрощену систему оподаткування, якщо така особа відповідає вимогам та реєструється платником єдиного податку.

Суб'єкти господарювання, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності, поділяються на такі групи платників єдиного податку:

Група платників єдиного податку	Річний дохід, грн	Дозволена кількість працівників	Ставка	
			Звичайна	Підвищена
1 група: фізичні особи - підприємці, які не використовують працю найманих осіб, здійснюють виключно роздрібний продаж товарів з торговельних місць на ринках та/або провадять господарську діяльність з надання побутових послуг населенню	1 млн грн	Не використовують працю найманих осіб	не більше 10% від прожиткового мінімуму для працездатних осіб*	15% — для фізосіб-підприємців у випадках, визначених п. 293.4 ПКУ
2 група: підприємці, які здійснюють господарську діяльність з надання послуг, у тому числі побутових, платникам єдиного податку та/або населенню, виробництво та/або продаж товарів, діяльність у сфері ресторанного господарства	5 млн грн	не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, одночасно не перевищує 10 осіб	не більше 20% МЗП*	
3 група: фізособи - підприємці , які не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, не обмежена та юрособи суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми	7 млн грн	Не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, не обмежена	Встановлюється у відсотках до доходу: — 3% доходу; — 5% доходу	Для юросіб у випадках, визначених п. 293.5 ПКУ: — 6% зі сплатою ПДВ; — 10% без сплати ПДВ.
4 група: сільсько-господарські товаровиробники а) юрособи незалежно від організаційно-правової форми; б) фізособи - підприємці , які провадять діяльність	для юросіб - частка с/г товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75%	для юросіб - не обмежено для фізосіб-підприємців - не використовують працю найманих осіб	Розмір ставок податку з 1 га с/г угідь та/або земель водного фонду залежить від категорії (типу) земель, їх розташування. У відсотках бази він становить: — для ріллі, сіножатей і пасовищ (крім ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, а також сільськогосподарських угідь, що	

Група платників єдиного податку	Річний дохід, грн	Дозволена кількість працівників	Ставка	
			Звичайна	Підвищена
виключно в межах фермерського господарства, зареєстрованого відповідно до Закону "Про фермерське господарство" за умови виконання сукупності таких вимог: - здійснюють виключно вирощування, відгодовування сільгосппродукції, збирання, вилов, переробку такої власновирощеної або відгодованої продукції та її продаж; - провадять госпдіяльність (крім постачання) за місцем податкової адреси; - членами фермерського господарства такої фізособи є лише члени її сім'ї у визначенні частини другої ст. 3 СКУ; - площа сільгоспугідь та/або земель водного фонду у власності та/або користуванні членів фермерського господарства не менше 2 га, але не більше 20 га			перебувають в умовах закритого ґрунту) розмір ставок податку з одного гектара буде встановлено на рівні 0,95 ; — для ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, — 0,57 ; — для багаторічних насаджень (крім багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях) — 0,57 ; — для багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, — 0,19 ; — для земель водного фонду ставка залишиться на рівні 2,43 ; — для ріллі, сіножатей і пасовищ, що перебувають у власності сільськогосподарських товаровиробників, які спеціалізуються на виробництві (вирощуванні) та переробці продукції рослинництва на закритому ґрунті, або надані їм у користування, у тому числі на умовах оренди — 6,33 .	

* Це розміри максимальної ставки, а реальну для кожної адміністративно-територіальної одиниці мають встановити органи місцевого самоврядування.

Не можуть бути платниками ЄП:

Група платників єдиного податку	Не можуть бути платниками ЄП
1 група: фізичні особи - підприємці, які не використовують працю найманих осіб, здійснюють виключно роздрібний продаж товарів з торговельних місць на ринках та/або провадять господарську діяльність з надання побутових послуг населенню	Згідно з п. 291.5 ПКУ: Підприємці та юрособи, які здійснюють: — діяльність з організації, проведення азартних ігор, лотерей (крім їх розповсюдження), парі (букмекерське парі, парі тоталізатора); — обмін інвалюти; — виробництво, експорт, імпорт, продаж підакцизних товарів (крім роздрібного продажу паливно-мастильних матеріалів в ємностях до 20 літрів та діяльності фізичних осіб, пов'язаної з роздрібним продажем пива, сидру, пері (без додання спирту) та столових вин); — видобуток, виробництво, реалізацію дорогоцінних металів і каміння, у т. ч. органогенного утворення (крім виробництва, постачання, продажу (реалізації) ювелірних та побутових виробів з дорогоцінних металів, каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення та напівдорогоцінного каміння); — видобуток, реалізацію корисних копалин, крім реалізації корисних копалин місцевого значення; — діяльність у сфері фінансового посередництва, крім діяльності у сфері страхування, яка здійснюється страховими агентами, визначеними Законом України «Про страхування», сюрвейєрами,
2 група: підприємці, які здійснюють господарську діяльність з надання послуг, у тому числі побутових, платникам єдиного податку та/або населенню, виробництво та/або продаж товарів, діяльність у сфері ресторанного господарства	
3 група: фізособи - підприємці, які не	

Група платників єдиного податку	Не можуть бути платниками ЄП
<p>використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, не обмежена та юрособи суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми</p>	<p>аварійними комісарами та аджастерами; — управління підприємствами; — діяльність з надання послуг пошти (крім кур'єрської діяльності), діяльність з надання послуг фіксованого телефонного зв'язку з правом технічного обслуговування та експлуатації телекомунікаційних мереж і надання в користування каналів електрозв'язку (місцевого, міжміського, міжнародного), діяльність з надання послуг фіксованого телефонного зв'язку з використанням безпроводового доступу до телекомунікаційної мережі з правом технічного обслуговування і надання в користування каналів електрозв'язку (місцевого, міжміського, міжнародного), діяльність з надання послуг рухомого (мобільного) телефонного зв'язку з правом технічного обслуговування та експлуатації телекомунікаційних мереж і надання в користування каналів електрозв'язку, діяльність з надання послуг з технічного обслуговування та експлуатації телекомунікаційних мереж, мереж ефірного теле- і радіомовлення, проводового радіомовлення та телемереж; — надання послуг пошти (крім кур'єрської діяльності) та зв'язку (крім діяльності, що не підлягає ліцензуванню); — продаж предметів мистецтва та антикваріату, діяльність з організації торгів (аукціонів) виробами мистецтва, предметами колекціонування або антикваріату; — організацію, проведення гастрольних заходів; Фізособи- підприємці, які: — здійснюють технічні випробування та дослідження, діяльність у сфері аудиту; — надають в оренду земельні ділянки загальною площею понад 0,2 га, житлові приміщення та/або їх частини, загальна площа яких перевищує 100 кв. м, нежитлові приміщення (споруди, будівлі) та/або їх частини з загальною площею понад 300 кв. м. Страхові (перестрахові) брокери, банки, кредитні спілки, ломбарди, лізингові компанії, довірчі товариства, страхові компанії, установи накопичувального пенсійного забезпечення, інвестиційні фонди і компанії, інші фінансові установи, визначені законом; реєстратори цінних паперів; Госпсуб'єкти, у статутному капіталі яких сукупність часток, що належать юрособам, які не є платниками ЄП, дорівнює або перевищує 25%; Представництва, філії, відділення та інші відокремлені підрозділи юрособи, яка не є платником ЄП; Фізичні та юридичні особи — нерезиденти; платники податків, які на день подання заяви про реєстрацію платником ЄП мають податковий борг, крім безнадійного податкового боргу, що виник внаслідок дії обставин непереборної сили (форс-мажорних обставин).</p>
<p>4 група: сільсько-господарські товаровиробники а) юрособи незалежно від організаційно-правової форми; б) фізособи - підприємці, які провадять діяльність виключно в межах фермерського господарства, зареєстрованого відповідно до Закону "Про фермерське господарство" за умови виконання сукупності таких вимог: - здійснюють виключно</p>	<p>Згідно з п. 291.5-1ПКУ госпсуб'єкти: — у яких понад 50% доходу, отриманого від продажу с/г продукції власного виробництва та продуктів її переробки, становить дохід від реалізації декоративних рослин (за винятком зрізаних квітів, вирощених на угіддях, які належать с/г товаровиробнику на праві власності або надані йому в користування, та продуктів їх переробки), диких тварин і птахів, хутряних виробів і хутра (крім хутрової сировини); — які провадять діяльність з виробництва підакцизних товарів, крім виноматеріалів виноградних (коди згідно з УКТ ЗЕД 2204 29 - 2204 30), вироблених на підприємствах первинного виноробства для підприємств вторинного виноробства, які використовують такі виноматеріали для виробництва готової продукції, вин виноградних, вин плодово-ягідних та/або напоїв медових, вироблених та розлитих у споживчу тару малими виробництвами виноробної</p>

Група платників єдиного податку	Не можуть бути платниками ЄП
<p>виращування, відгодовування сільгосппродукції, збирання, вилов, переробку такої власновирощеної або відгодованої продукції та її продаж;</p> <p>- провадять госпдіяльність (крім постачання) за місцем податкової адреси;</p> <p>- членами фермерського господарства такої фізособи є лише члени її сім'ї у визначенні частини другої ст. 3 СКУ;</p> <p>- площа сільгоспугідь та/або земель водного фонду у власності та/або користуванні членів фермерського господарства не менше 2 га, але не більше 20 га</p>	<p>продукції з виноматеріалів виключно власного виробництва (не придбаних), отриманих шляхом переробки плодів, ягід, винограду, меду власного виробництва, а також крім електричної енергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками та/або з відновлюваних джерел енергії (за умови, що дохід від реалізації такої енергії не перевищує 25 відсотків доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) такого суб'єкта господарювання);</p> <p>— які станом на 1 січня базового (звітного) року мають податковий борг, за винятком безнадійного податкового боргу, який виник внаслідок дії обставин непереборної сили (форс-мажорних обставин).</p>

Порядок визначення доходів та їх склад для платників єдиного податку першої - третьої груп

Доходом платника єдиного податку є:

1) для фізичної особи - підприємця - дохід, отриманий протягом податкового (звітного) періоду в грошовій формі (готівковій та/або безготівковій); матеріальній або нематеріальній формі.

При цьому до доходу не включаються отримані такою фізичною особою пасивні доходи у вигляді процентів, дивідендів, роялті, страхові виплати і відшкодування, а також доходи, отримані від продажу рухомого та нерухомого майна, яке належить на праві власності фізичній особі та використовується в її господарській діяльності;

2) для юридичної особи - будь-який дохід, включаючи дохід представництв, філій, відділень такої юридичної особи, отриманий протягом податкового (звітного) періоду в грошовій формі (готівковій та/або безготівковій); матеріальній або нематеріальній формі.

Об'єктом оподаткування для платників єдиного податку четвертої групи є площа сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) та/або земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ), що перебуває у власності сільськогосподарського товаровиробника або надана йому у користування, у тому числі на умовах оренди.

Базою оподаткування податком для платників єдиного податку четвертої групи для сільськогосподарських товаровиробників є нормативна грошова оцінка одного гектара сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень), з урахуванням коефіцієнта індексації, визначеного за станом на 1 січня базового податкового (звітного) року відповідно до порядку, встановленого ПКУ.

2. Бухгалтерський облік єдиного податку та порядок відображення його в регістрах

Відповідно до вимог ст. 296 Податкового кодексу України книги обліку доходів ведуть платники єдиного податку першої і другої груп та платники єдиного податку третьої групи, які не є платниками податку на додану вартість, у якій щоденно за підсумками робочого дня відображають отримані доходи. Форму книги обліку доходів затверджено наказом Міністерства фінансів України від 19.06.2015 № 579 “Про затвердження форм книги обліку доходів і книги обліку доходів і витрат та порядків їх ведення”.

Книга ведеться за вибором платника податку в паперовому або в електронному вигляді.

У разі обрання платником податку ведення Книги в паперовому вигляді:

- платник податку зобов'язаний подати до контролюючого органу за основним місцем обліку примірник Книги, на титульному аркуші якої зазначаються: прізвище, ім'я та по батькові, реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта для фізичних осіб, які мають відмітку в паспорті про право здійснювати будь-які платежі за серією та номером паспорта, податкова адреса;

- книга прошнурована, пронумерована безоплатно реєструється в контролюючому органі. Книга засвідчується підписом керівника або заступника керівника контролюючого органу та скріплюється печаткою;

- записи у Книзі виконуються розбірливо чорнилом темного кольору або кульковою ручкою. Внесення виправлень здійснюється шляхом нового запису (з відображенням від'ємного або позитивного значення), який засвідчується підписом платника податку;

- у разі реєстрації нової Книги протягом податкового (звітного) періоду записи в ній продовжуються наростаючим підсумком, а попередня Книга залишається у платника податку.

У разі обрання платником податку ведення Книги в електронній формі:

- платник податку зобов'язаний отримати в акредитованому центрі сертифікації ключів, включеному до системи подання податкових документів в електронному вигляді, посилені сертифікати відкритих ключів; укласти договір про визнання електронних документів з контролюючим органом за основним місцем обліку; сформулювати та надіслати до такого контролюючого органу заяву про обрання способу ведення Книги в електронній формі засобами електронного зв'язку в електронній формі з дотриманням умови щодо реєстрації електронного підпису підзвітних осіб у порядку, визначеному законодавством, використовуючи такий електронний сервіс;

- контролюючий орган за основним місцем обліку реєструє заяву про обрання способу ведення Книги в електронній формі в реєстрі поданих заяв та протягом 3 робочих днів формує і надсилає платнику податку повідомлення про реєстрацію Книги із зазначенням реєстраційного номера Книги та дати її реєстрації;

- після отримання платником податку повідомлення про реєстрацію

Книги така особа здійснює операції з її ведення згідно з цим Порядком. Внесення даних за підсумками робочого дня здійснюється щоденно, але не пізніше наступного календарного дня;

- у Книзі в електронному вигляді допускаються виправлення помилок або коригування шляхом доповнення рядка, в якому відображається від'ємне або позитивне значення.

Записи у Книзі виконуються за підсумками робочого дня, протягом якого отримано дохід, зокрема про кошти, які надійшли на поточний рахунок платника податку та/або які отримано готівкою, вартість безоплатно отриманих товарів (робіт, послуг)..

Платники єдиного податку третьої групи, які є платниками податку на додану вартість, ведуть книгу обліку доходів і витрат.

3. Порядок складання та подання податкової звітності

Платники єдиного податку першої та другої груп подають до контролюючого органу податкову декларацію платника єдиного податку у строк, встановлений для річного податкового (звітного) періоду, в якій відображаються обсяг отриманого доходу, щомісячні авансові сплати.

Така податкова декларація подається, якщо платник єдиного податку не допустив протягом року перевищення граничного обсягу доходу. Якщо таке перевищення відбулось, то такі платники подають до контролюючого органу податкову декларацію у строки, встановлені для квартального податкового (звітного) періоду. При цьому у податковій декларації окремо відображаються обсяг доходу, оподаткований за ставками, визначеними для платників єдиного податку першої та другої груп, обсяг доходу, оподаткований за ставкою 15 відсотків, обсяг доходу, оподаткований за новою ставкою єдиного податку, авансові внески.

Платники єдиного податку третьої групи подають до контролюючого органу податкову декларацію платника єдиного податку у строки, встановлені для квартального податкового (звітного) періоду, тобто протягом 40 днів від дня закінчення звітного кварталу.

Податкова декларація платника єдиного податку третьої групи (юридичні особи) заповнюється за формою, затвердженою наказом Міністерства фінансів України № 578.

Податкова декларація складається з 4 розділів:

- I. Загальні відомості.
- II. Дохід, що підлягає оподаткуванню.
- III. Розрахунок податкових зобов'язань з єдиного податку.
- IV. Визначення податкових зобов'язань у зв'язку з виправленням самотійно виявлених помилок.